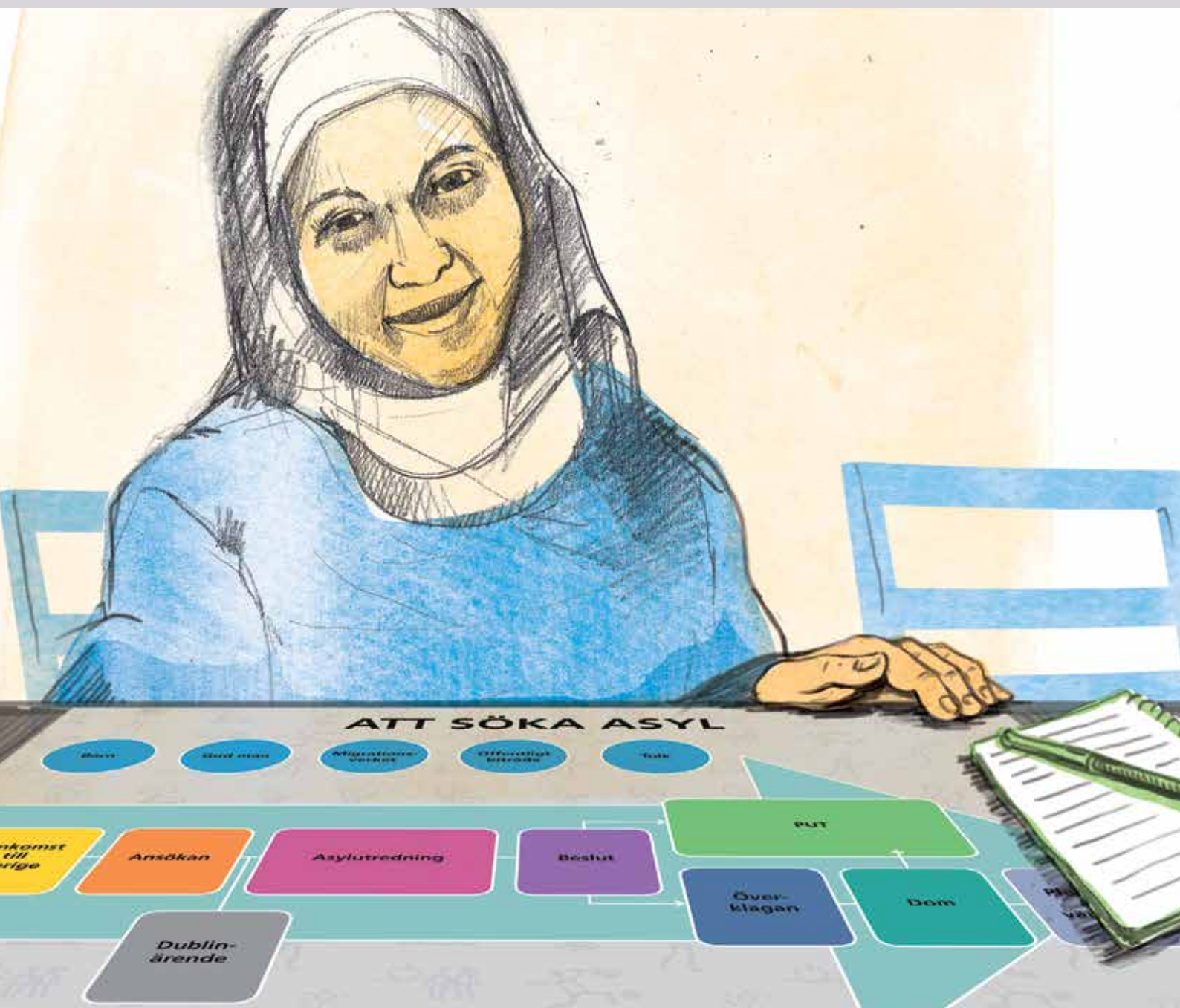

Att söka asyl

Handledning för interaktiv karta över asylprocessen för ensamkommande barn och ungdomar

Förord

Vårt arbete för ensamkommande barn som fått eller riskerar att få avslag, inleddes 2014 med en förstudie - *Mellan avslag och utvisning*. Förstudien visade att det fanns kunskapsluckor, brist på tydliga rutiner och möjlighet att förbättra arbetssätt. Utifrån ett antal förbättringsområden som framkommit i förstudien utarbetades konkreta rekommendationer. Dessa omsattes sedan i praktiken genom projektet *Återvändande Ensamkommande*.

Under år 2017-2020 driver vi *Barnets bästa vid återvändande*, ett projekt i samarbete mellan Strömsunds kommun, Migrationsverket och Länsstyrelsen Jämtland med stöd från Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF).

Vår modell är att aktivt arbeta med ensamkommande barn som fått eller kan komma att få avslag. Det gör vi genom information, samtal och samverkan och med en teoretisk förankring i Känsla av sammanhang, STOP-modellen samt relationskompetens. Arbetet genomsyras även av Barnkonventionens grundprinciper samt gemensamma etiska frågeställningar och ställningstaganden.

Flera av de barn som intervjuades under förstudien uttryckte att de inte förstått asylprocessens olika skeden, trots att Migrationsverket alltid informerar om dessa när de träffar

barnen. Detta har bekräftats i våra samtal med barn under de gångna åren. Troligtvis är barnen inte alltid mottagliga för den informationen när de befinner sig i en utrednings- eller delgivningssituation på Migrationsverket. Under den första tiden är det dessutom mycket annan information som barnet ska ta in. Därför anser vi att ensamkommande barn behöver få information om asylprocessen vid flera tillfällen, gärna i en miljö som är mer välbekant och avslappnad än Migrationsverkets mötesrum. *Att söka asyl* som vi tog fram 2015 är en renodlad beskrivning av själva asylprocessen för att informationen ska bli så lättillgänglig som möjligt och för att minimera risken att barnet blandar ihop olika aktörers roller.

Vi väljer nu i *Barnets bästa vid återvändande* att utifrån nya regelverk revidera allt material som tidigare tagits fram. Betydande är även de erfarenheter vi upparbetat under de gångna åren, inte minst i arbetet med andra myndigheter, kommuner och organisationer.

Elisabeth Lindholm

Projektledare Barnets bästa vid återvändande
Strömsunds kommun

Publikationer i samma serie

Att arbeta med återvändande ensamkommande - en modellbeskrivning (2015, revideras 2020)

Att söka asyl - En interaktiv karta över asylprocessen (2015, reviderad 2018)

Att söka asyl -Handledning för interaktiv karta över asylprocessen (2015, reviderad 2018)

Samtal och dialog med barn i återvändandeprocess (2015, revideras 2018)

Samverkan för barnets bästa (2015, revideras 2019)

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Innehåll

Varför en interaktiv karta över asylprocessen?	6
Behovet av strukturerad information	7
Om verktyget <i>Att söka asyl</i>	8
Hur kan verktyget <i>Att söka asyl</i> användas?	9
Vem ska informera?	10
Information om asylkartan	11
Ansökan	13
Dublinärende	14
Asylutredning	15
Asylutredning – identitet	16
Beslut	17
Uppehållstillstånd	18
Överklagan	19
Dom	20
Planering för framtiden – återvändande	21
Referenser	23

Varför en interaktiv karta över asylprocessen?

Förstudien, *Mellan avslag och utvisning*¹, visade att asylprocessen präglades av stor osäkerhet för både barn och de vuxna omkring dem. En av anledningarna till osäkerheten var den okunskap som många gånger fanns kring de olika momenten under asylprocessen.

De intervjuade barnen berättade om en grundläggande förståelse för asylprocessen och aktörernas roller, men flera uppgav ändå att det hade varit svårt att tillgodogöra sig information under den första tiden efter ankomsten. Barnen uttryckte stor oförståelse både för avslagsbeslutet och för beslutsgrunderna. Flera av barnen upplevde även att informationen kring återvändandeprocessen hade varit mycket bristfällig, vilket gjorde det svårt för dem att förhålla sig till framtiden och återvändandet.

Känslan av att inte kunna påverka den egna situationen skapade en stor frustration och rädsla för framtiden. Flera av barnen pratade uppgivet om framtiden och menade att de inte hade någon framtid i hemlandet. Andra barn lyfter alternativa lösningar för att få stanna i Sverige, så som att gifta sig med en svensk medborgare eller att leva som gömd.

”Jag tror inte jag åker tillbaka, eftersom det finns många andra vägar jag kan gå för att stanna i Sverige. Det var på en väg jag fick avslag, okej. Men det finns en andra väg, en tredje och en fjärde.”

(Barn 1, Mellan avslag och utvisning.)

I intervjuerna med de vuxna uttryckte många att de kände en stor osäkerhet kring asylprocessen och de efterfrågade mer kunskap för att öka förståelsen för vad barnen går igenom. För att ha en större beredskap och öka möjligheten att möta barnen i den situation de befinner sig, efterfrågades även en tätare dialog kring det enskilda barnets asylprocess. Flera aktörer runt barnen poängterade vikten av en tydlig rollfördelning för att inte förvirra barnet och inte göra intrång på varandras ansvarsområden. I vilken utsträckning de vuxna pratar med barnen om avvikande efter ett avslag såg olika ut i olika kommuner. Medan någon kommun hade rutiner för att prata om avvikande ville andra inte lyfta frågan av rädsla att inspirera barnet. En aktör lyfte svårigheten i att prata om sådant som barnen inte var intresserade av att prata om, som avvikande och framtidsplaner.

Efter förstudien framstod ett tydligt behov av strukturerade och enkla informationsinsatser som hjälper barnen att reflektera över den egna processen och ges möjlighet att lyfta funderingar. *Att söka asyl* är ett verktyg för att försöka möta detta behov och öka barnets möjlighet att förstå det som händer under den första tiden i Sverige. Denna handledning är därför tänkt som stöd för barnen och de vuxna omkring dem under hela asylprocessen.

Asylprocessen är en komplex process med många moment och många individuella avvikelser och det kan vara en riktig utmaning att presentera information anpassad till varje barn. Syftet med detta verktyg är att ge en generell bild av asylprocessen och koppla den till barnets egna upplevelser och erfarenheter. Förhoppningen är att det ska underlätta för barnet att kunna sortera intrycken och kunna ta till sig informationen genom interaktivitet och delaktighet, samt att informationen som lämnas kring asylprocessen blir dialogbaserad och utgår ifrån barnet.

Att söka asyl består av en ”karta” som på ett förenklat sätt visar de olika momenten i asylprocessen. Kartan är ett hjälpmedel för att visualisera och förtydliga informationen genom att använda flera sinnen. Den är utformad som en pil för att visa asylprocessens tidsaspekt och symboliserar samtidigt en framåtskridande process. Användning av kartan tydliggör var i asylprocessen barnet befinner sig, vilka möten som kommer att ske och vilka personer barnet kommer att träffa.

Till kartan finns även ett antal ”dialogkort” som stöd till den som ska informera barnet om asylprocessen. Denna handledning ska ses som ett kunskapsstöd för dig som ska informera, med beskrivning av asylprocessen steg för steg utifrån kartan och förslag på hur du kan lägga upp träffarna. Verket avser att vara en guide för hur information kring asylprocessen kan presenteras men användare välkomnas att anpassa det efter egen förmåga och önskemål.

Att söka asyl utgår ifrån Migrationsverkets informationsmaterial och bör ses som ett komplement till den information som lämnas på Migrationsverket. Många barn upplever mötet med Migrationsverket som stressande, vilket normalt sett har en negativ inverkan på förståelse. Genom att få information, i en för barnet trygg miljö, innan mötet med Migrationsverket ökar möjligheten till förståelse och risken för missförstånd minskas.

¹ Emilsson Hedman, Gahlin, Källström och Näsström. *Mellan avslag och utvisning*.

Behovet av strukturerad information

Det finns stora vinster i att säkerställa att alla barn har en grundläggande kunskap om asylprocessen. De vuxna måste ansvara för att barnet får kunskap och möjlighet till samtal runt det som är den kanske mest centrala frågan under den perioden av barnets liv. Behovet av planerade informationsinsatser, struktur och tydlighet styrks av erfarenheter från arbete med barn i krissituationer:

Till en god struktur hör också att minska utrymmet för slumpen och det oförutsedda. Hit hör ett konsekvent, ordnat och välorganiserat mottagande av flyktingbarn, där väntetiderna på beslut och vistelsen i tillfälliga förläggningar reduceras till ett minimum. Och hit hör en utförlig, genomtänkt och balanserad information om det som hänt och kan komma att hända, anpassad både för barnen direkt och för de vuxna i barnets närhet.

Ett välinformerat barn som hela tiden har något meningsfullt att göra, har vida större möjligheter att överleva både fysiskt och psykiskt än ett barn som lämnats åt sitt öde eller bara går och väntar utan att veta på vad, varför och hur länge.

(Böhm, Gustafsson & Lindkvist. *Barn i krig*)

Den som befinner sig i en krissituation och inte får tillräckligt med information för att kunna förstå och överblicka situationen hamnar ofta i ett förändringsmotstånd, som präglas av misstänksamhet mot omgivningen, vilket är naturligt när det är oklart från vilket håll faran kommer.²

² Sandström & Sandström. *Motståndskraft*.

För att i möjligaste mån undvika detta är det under tiden efter avslag viktigt att fortsätta ge barnen full inblick i vad som pågår, dels i återvändandeprocessen, men även i annat som rör barnets tillvaro.

Informationen behöver vara korrekt, tydlig och budskapet måste vara överensstämmande oavsett vem barnet pratar med. Det är viktigt att våga bemöta barnets reaktioner och känslor kring informationen på ett empatiskt sätt utan att ändra grundbudskapet. Den person som oftast har bäst inblick i processen är barnets god man, som är den aktör som ska följa med barnet på Migrationsverkets återvändandesamtal. Det är viktigt att övriga aktörer för en regelbunden dialog med god man och ser till att de känner till vad som händer i ärendet. I de fall barnet önskar att god man inte ska prata med andra aktörer om ärendet, är det också viktigt att övriga aktörer hänvisar tillbaka frustration kring väntan till den som känner till ärendet och att de själva endast ger generell information om processen.

Målet med informationsträffarna är att etablera en dialog runt asylprocessen, bekräfta det som har hänt, förbereda inför det som kommer hända, samt sätta upplevelser och information i ett sammanhang som ger mening. Genom att avisera vad som ska hända i nästa steg av asylprocessen ökar förståelsen och därmed hanterbarheten. Om aktörerna lyckas förmedla trygghet i att ingen information undanhålls barnet och att ett återvändande kommer förberedas från Migrationsverkets sida, minskar också skälen till att barnet aktivt ska välja att avvika.

Om verktyget *Att söka asyl*

Asylprocessen upplevs av många som en invecklad process som är svår att förstå och många barn som kommer nya till Sverige har en hög stressnivå, vilket kan göra det svårt att tillgodogöra sig information. *Att söka asyl* syftar till att vara ett stöd under hela barnets asylprocess. Genom att tydliggöra asylprocessen och koppla den till barnets egna upplevelser och erfarenheter, är förhoppning att detta verktyg ska hjälpa barnet att kunna sortera intryck. Materialet bygger på interaktivitet och delaktighet och utgår från dialogbaserade träffar utifrån det enskilda barnets förutsättningar.

Flexibiliteten i materialet gör att det är upp till varje användare och situation hur det används. Förslagsvis träffas barnet och den eller de vuxna som ska hålla i träffarna flera gånger under asylprocessen och har en dialog utifrån materialet. Träffarna bör anpassas efter var i processen barnet befinner sig, samt utifrån barnets referenser och förmåga att tillgodogöra sig informationen. Vissa moment av asylprocessen kan behöva repeteras flera gånger.

För att öka medvetenheten och skapa en god grund för barnets förståelse, bör den första informationsträffen erbjudas så snart barnet har kommit till kommunen och är mottaglig för ny information. Därefter kan träffar hållas efter behov under processens gång. Förslagsvis kan träffarna läggas upp på följande vis:

- » En första träff tidigt efter ankomst till kommunen, gärna inom den första månaden.
- » En träff när beslut närmar sig för att förbereda barnet.
- » En träff efter beslut för att tala ombarnets upplevelser och vad som komma skall. Vid avslag på asylansökan bör kontinuerliga träffar anordnas för att följa upp vad som händer i processen.
- » Ytterligare träffar planeras efter barnets önskemål och behov.

Att söka asyl utgår ifrån en förenklad, visuell bild av asylprocessen – en form av asylkarta. Samtidigt som ni tittar på kartan kan viktig information som rör asylprocessen diskuteras. Några barn kanske föredrar att läsa materialet tillsammans med en vuxen, istället för att använda asylkartan, därav är informationsmaterialet skrivet i du-form för att vända sig direkt till barnet. Syftet med dialogkortet är, förutom att vara ett stöd för den som informerar, att säkerställa att träffen blir dialogbaserad och utgå ifrån barnets upplevelser och funderingar. Kartan och dialogkortet finns tillgängliga för nedladdning, vilket gör materialet enkelt att reproducera och använda.

A och O för användningen av detta informationsverktyg är att vara väl förberedd. Innan mötet med barnet bör den vuxne läsa igenom informationen för varje avsnitt och läsa igenom

Migrationsverkets broschyr *Så fungerar det att söka asyl*³ som finns på Migrationsverkets hemsida. Broschyren finns översatt till arabiska, dari, somaliska, engelska och tigrinja. Det är även bra att ha med denna handledning som stöd under träffen, dock behöver informatören ändå vara tillräckligt väl förberedd för att kunna vara aktivt närvarande i samtalet. Materialet kan inte användas mekaniskt utan eftertanke, utan kräver en viss flexibilitet och improvisationsförmåga. Det är viktigt att ha tillräckligt med tid avsatt och att sitta på en ostörd plats där barnet känner sig tryggt och bekväm. Uppmuntra barnet att ställa frågor under träffen och var tydlig med att det är viktigt att han eller hon markerar när något är svårt att förstå eller jobbigt att berätta om. Den vuxne behöver även vara tydlig med att hans eller hennes uppgift är att beskriva och förklara, men att det är barnet som ska komma fram till sitt eget beslut, vilken väg han eller hon ska ta.

Utgå från att det svenska språket inte är tillräckligt vid samtal. En tolk bör användas för att säkerställa förståelsen av informationen. Det är viktigt att tänka på att det ofta tar dubbelt så lång tid att kommunicera via tolk. Tänk på att tala lugnt, tydligt och i lagom korta meningar för att tolken ska hinna tolka. Det är bra att börja med att kontrollera att tolken och barnet förstår varandra och säkerställa att situationen känns bra för barnet. Om det är språkliga svårigheter eller om barnet av någon anledning inte är mottaglig för informationen är det bättre att boka om träffen till ett senare tillfälle.

Den interaktiva kartan över asylprocessen har sedan 2015 använts inom Strömsunds kommun med goda resultat. Inom kommunen får all personal och gode män kompetensutveckling i asylprocessen. Med hjälp av kartan får alla barn information om asylprocessen inom den första månaden under ett ankomstsamtal med en ansvarig vägledare vid HVB-hem. Samtalen genomförs vid minst tre tillfällen och ytterligare vid behov. Personalen vittnar om att samtalen har gett barnen en känsla av sammanhang, större förståelse och en grund för att arbeta med alternativa målbilder i händelse av avslag, men också att färre barn avviker.

”Här är en karta över din asylprocess. Vet du vad ordet asyl betyder? Det betyder skydd och det är det som Migrationsverket ska utreda – om du behöver skydd, och du måste berätta för dem varför. Längst upp på kartan finns cirklar och där står det vilka som kommer vara delaktiga i din process. I den första rutan står ordet barn. I Sverige är man barn tills man är 18 år. Vet du vad det innebär att vara barn i Sverige?”

³ Migrationsverket. *Så fungerar det att söka asyl; Till dig som söker asyl utan förälder, föräldrar eller annan vårdnadshavare.*

Hur kan verktyget *Att söka asyl* användas?

Börja varje träff med att samtala om var i processen barnet befinner sig just nu. Genom att använda kartan kan barnet få en bild av vad han eller hon redan gått igenom i asylprocessen och av vad som kommer närmast.

Återkoppla till föregående träff genom att be barnet återberätta vad som då diskuterades. Vad kommer barnet ihåg från mötet? Har några frågor uppkommit sedan sist? Att starta varje träff med att be barnet självt återge informationen är ett bra sätt att kontrollera i vilken grad barnet har förstått och därigenom kunna avgöra om något avsnitt behöver repeteras.

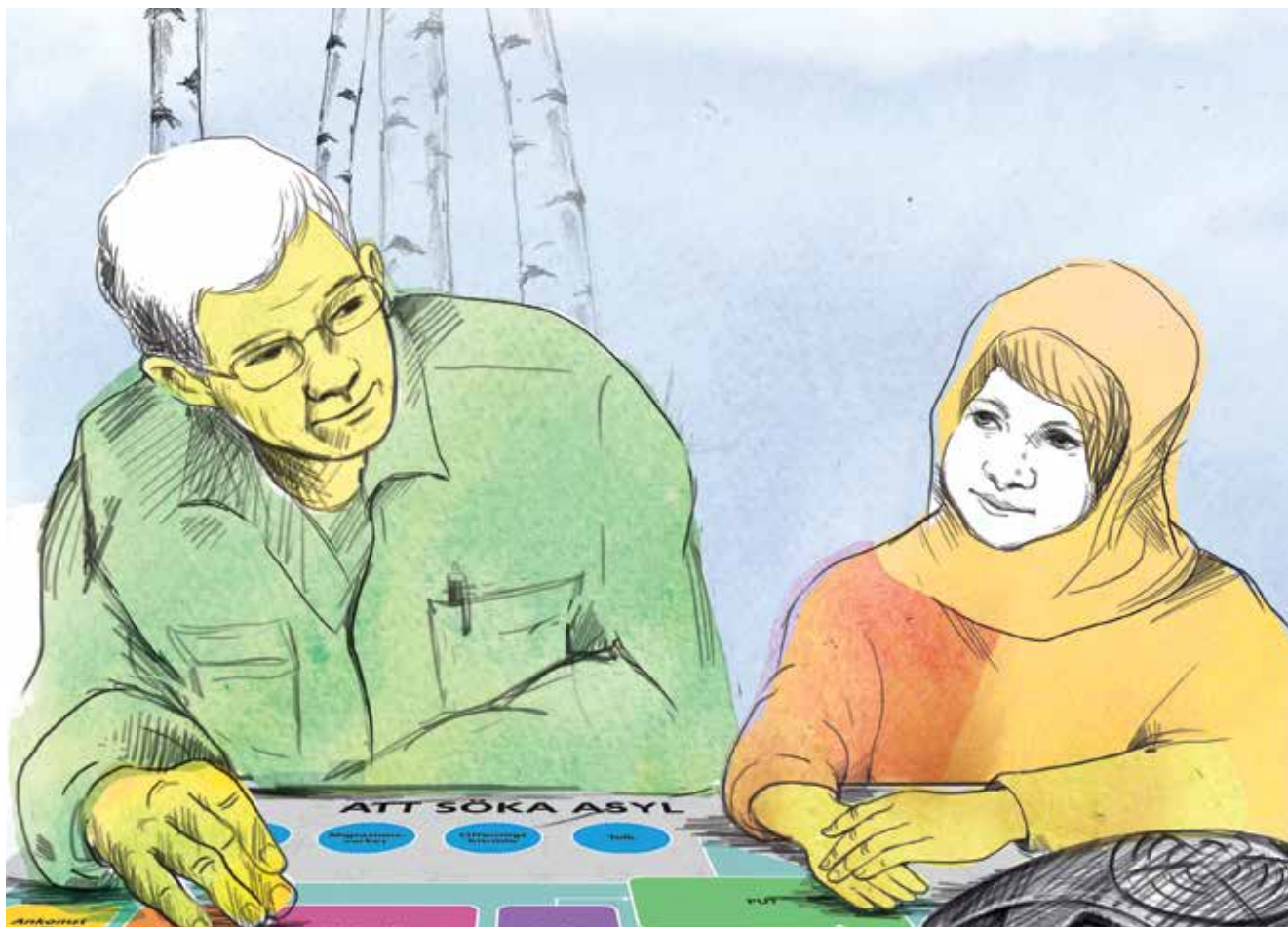
Dialogkortens baksidor är uppdelade i två delar; på den vänstra sidan finns ett antal frågor till den som informerar och sedan följer ett antal frågor som vänder sig till barnet. Frågorna till den vuxne kan vara ett stöd för att komma ihåg den information som ska förmedlas. Under träffen ska den vuxne försöka besvara frågorna och förmedla svaren till barnet.

Syftet med processfrågorna till barnet är att hjälpa henne eller honom att reflektera över tidigare upplevelser och över den nya information som förmedlats. Frågorna ger även informanten en bild av barnets förståelse och funderingar, vilket ökar möjligheterna att kunna förebygga missuppfattningar.

Det är viktigt att göra materialet till sitt eget så att det känns naturligt och bekvämt att ge informationen. Som nämnts tidigare är användaren välkommen att sätta sin egen prägel på materialet, men det gäller att ha en viss fingertoppskänsla eftersom en fel ställd fråga kan riskera dialogen med barnet.

Vem ska informera?

Oavsett vem som har uppdraget att informera barnen om asylprocessen, är det av stor vikt att den som informerar har god kunskap om processen, har läst manualen och är väl förtrogen med Migrationsverkets informationsmaterial.

Ett förslag på ett möjligt upplägg för barn som bor på HVB-hem, är att god man tillsammans med barnets kontaktperson på boendet håller i informationsträffarna. Att informationsansvaret faller på god man och kontaktpersonen baseras på att de är två av de personer som är närmast barnet och som har ett ansvar för att barnet har en hög känsla av sammanhang; att asylprocessen blir begriplig och hanterbar och att de olika momenten i processen framstår som logiska och meningsfulla. Kontaktpersonen ansvarar för att informera om hur asylprocessen generellt fungerar, medan god man kan lämna specifik information som rör barnets asylprocess och har goda förutsättningar att kunna svara på barnets frågor. Om barnet bor i familjehem eller om den föreslagna lösningen inte passar, får lämpliga individuella lösningar skapas för hur informationsinsatsen ska kunna genomföras.

Många barn upplever att det är svårt att särskilja de olika myndigheternas roller och ansvar, särskilt i ett tidigt skede. Det kan därför finnas en risk att förvirringen ökar om socialtjänsten är involverad i att förmedla information om asylprocessen. Förslagsvis kan dock socialtjänsten involveras genom att *Att söka asyl* blir en rutin som skrivs in i den första genomförandeplanen och att mottagandet på så vis kan kvalitetssäkras ytterligare.

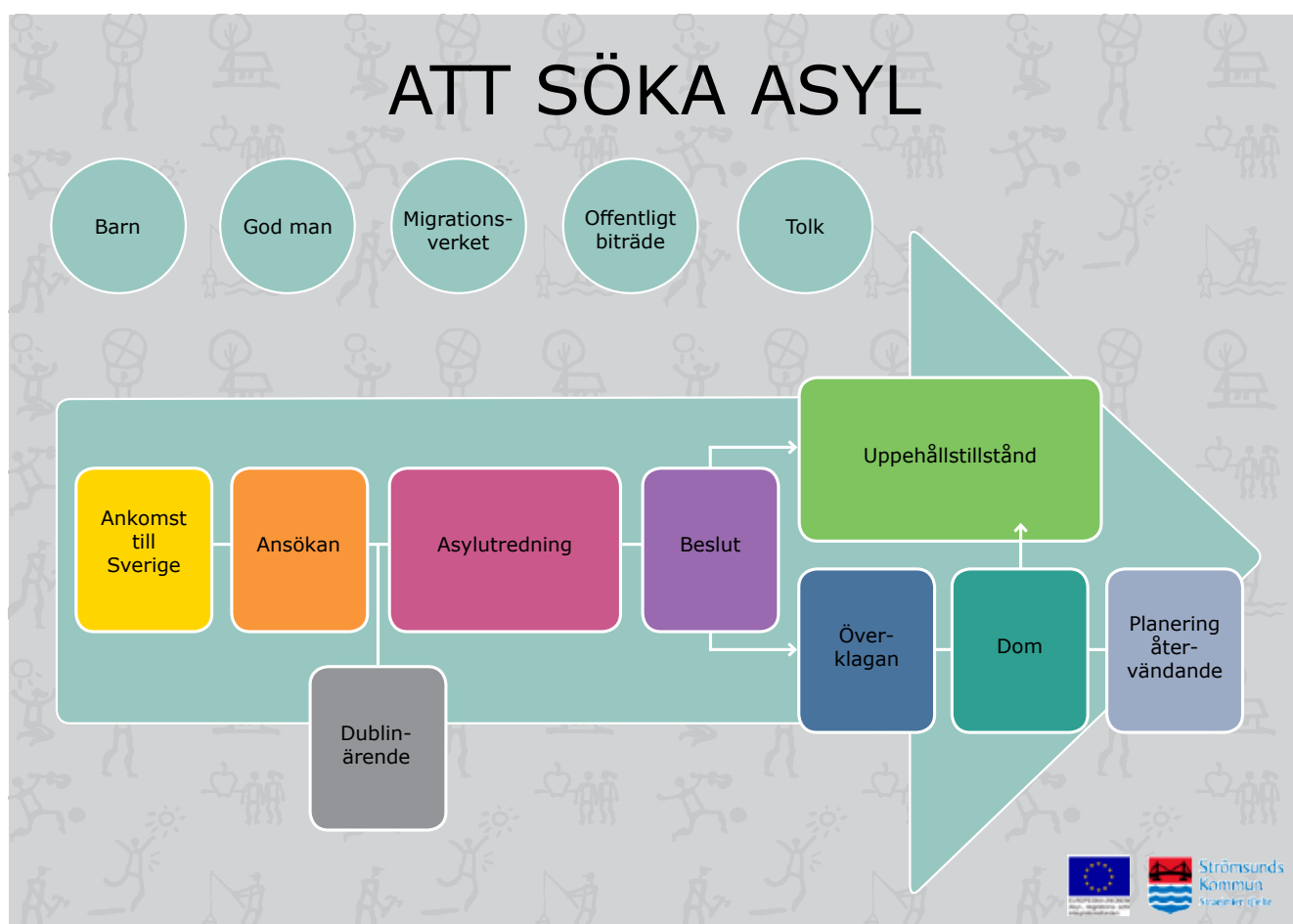
Information om asylkartan

Före den första träffen bör de personer som ska hålla i informationen tillsammans gå igenom materialet och tillsammans avgöra hur informationen ska presenteras.

Börja träffen med att gå igenom upplägg, hur många gånger ni ska träffas och hur lång tid varje träff förväntas ta. Berätta om syftet med samtalet och förklara för barnet att det är viktigt att han eller hon är delaktig i sin egen process. Förklara att barnet alltid kan ställa frågor om det är något han eller hon inte förstår.

Vid det här tillfället berättar du/ni för barnet om:

- » Upplägget för träffarna
- » Aktörerna runt barnet (god man, handläggare på Migrationsverket, offentligt biträde, tolk) som finns med under asylprocessen

Att söka asyl – interaktiv karta över asylprocess

Instruktioner för användning av kartan

Du har sökt asyl i Sverige och därför är det viktigt för dig att få information om hur asylprocessen ser ut. Det är viktigt att du är delaktig och vet var i processen du befinner dig.

Vi kommer att träffas några gånger för att prata om din asylprocess, vad som händer just nu och vad som kommer att hända framöver. Vi kommer också att prata om dina upplevelser och tankar. Framför oss på bordet har vi en ”asylkarta”. Det är en bild av din asylprocess.

Kartan beskriver de olika stegen i en asylprocess och vi kan tillsammans bestämma hur vi ska använda oss av kartan. Vi kan tillsammans titta på kartan och prata om de olika delarna av asylprocessen eller så kan vi läsa en text tillsammans och prata om det som står i texten. Hur du än väljer att använda asylkartan är det viktigt att du får mer kunskap om din asylprocess och att du får möjlighet att prata om de funderingar som du har. Vi finns här för att du ska kunna ställa frågor och få rätt information.

Du kommer träffa olika vuxna personer under din asylprocess bland andra din god man, ditt offentliga biträde, handläggare på Migrationsverket och tolk. Vi kommer att prata om dessa personer och deras roller i din asylprocess.

Om du tycker att något avsnitt är svårt att förstå kan vi prata om det flera gånger. Det är viktigt att du förstår din asylprocess och du får jättegärna ställa frågor om sådant som du inte förstår – inga frågor är dumma! Om du inte känner för att prata just idag kan vi bestämma en annan tid för att prata om det här.

Personer som du kommer att möta under asylprocessen

God man

I Sverige räknas du som barn fram till du fyller 18 år (myndig), vilket betyder att du inte själv kan bestämma i alla frågor som en vuxen person kan. Därför måste du ha en vuxen som kan föra din talan när du kommer till Sverige och söker asyl utan förälder eller annan vårdnadshavare. Du får då en god man som ska vara ett stöd för dig. Din god man ska arbeta för att se till ditt bästa och ska hjälpa dig med din asylansökan och kan följa med dig när du behöver tala med myndigheter.

Offentligt biträde

Ett offentligt biträde är en advokat eller jurist som vet hur lagarna i Sverige fungerar. Du kommer att få ett offentligt biträde som finns med på mötena på Migrationsverket för att hjälpa dig med din asylansökan. Innan asylutredningen på Migrationsverket kommer du att träffa ditt offentliga biträde och han eller hon kommer att ställa frågor om din bakgrund. Vissa saker kan kännas svåra att prata om, men det är viktigt att ditt offentliga biträde får så mycket kunskap om dig som möjligt för att han eller hon ska kunna hjälpa dig på bästa sätt med din asylansökan.

Handläggare på Migrationsverket

Migrationsverket är den svenska myndighet som har hand om asylprocessen. Under asylprocessen kommer Migrationsverket att undersöka varför du har kommit till Sverige och om du kan få skydd här. Den person som utreder ditt asylärende kallas för handläggare. Migrationsverket måste följa svensk lag när de bestämmer vem som ska få stanna eller inte stanna i Sverige.

Tolk

En tolk är en person som pratar både ditt språk och svenska. En tolk kommer att finnas med på Migrationsverket så att du och handläggaren kan förstå varandra. Tolken har tystnadsplikt. Det betyder att personen inte får berätta för någon annan om vad ni har pratat om. Tolken kan ibland finnas med i rummet eller med på telefon. Det är viktigt att du säger till om du och tolken inte förstår varandra.

Ansökan

Barnet registreras hos Migrationsverket vid ankomsten, vilket betyder att registreringen redan är gjord när barnet kommer till boendet eller familjehemmet. Många barn kommer ihåg att de har fått lämna fingeravtryck, men de vet inte alltid varför. Låt barnet berätta om sina erfarenheter och förklara processen. Genom att visa att du/ni har kunskap om barnets tidigare upplevelser hos Migrationsverket, skapas ett förtroende och den information som lämnas senare blir mer trovärdig.

Här berättar du/ni för barnet om:

» Registrering hos Migrationsverket

Registrering hos Migrationsverket

Söka asyl

Om du har sökt skydd i Sverige kallar vi det för att "söka asyl". När en person söker asyl, söker han eller hon skydd i ett annat land än i sitt hemland. Asyl betyder fristad. Den person som ber om skydd är en "asylsökande". Det är viktigt för dig att veta att du alltid kan ångra dig, ta tillbaka din ansökan och få hjälp med att återvända hem. Om du inte har sökt skydd tillsammans med dina föräldrar kallas du för "ensamkommande barn". I Sverige räknas du som barn tills den dagen du fyller 18 år.

Migrationsverket

Migrationsverket är den myndighet som bestämmer om personer som kommer till Sverige från andra länder ska få stanna. Migrationsverket måste följa svenska lagar och regler när de fattar beslut. Personalen på Migrationsverket kommer att ställa frågor till dig för att kunna skriva in dig som asylsökande och för att kunna arbeta vidare med din ansökan. De kommer till exempel fråga dig:

- » Vad heter du? När är du född?
- » Var kommer du ifrån? Vilket land är du medborgare i? Vilket språk talar du?
- » Har du några identitetshandlingar som visar vem du är?
- » Var är din familj? Har du kontaktuppgifter till din familj?
- » Hur har du rest till Sverige?
- » Varför har du lämnat ditt hemland?
- » Hur mår du?

Fingeravtryck

Om du är över 14 år får du lämna fingeravtryck för att se om du tidigare har sökt asyl i Sverige eller i något annat europeiskt land, om du är medborgare i ett EU-land eller om du har familj någonstans inom EU. Fingeravtrycken läggs in i en databas.

Fotografering

Du får fotografera dig och fotot kommer att användas till att göra ett plastkort till dig (LMA-kort). Kortet är ett bevis på att du söker asyl i Sverige och att du får vara i Sverige under tiden som du väntar på ett beslut. Kortet ska visas upp vid exempelvis läkarbesök, tandläkarbesök och vid kontakter med myndigheter.

Efter registrering

Efter registreringen kommer Migrationsverket ta kontakt med sociala myndigheter. Sociala myndigheter ansvarar för vård och omsorg för alla barn som söker asyl i Sverige. Du kommer att få bo i en kommun som ska ta hand om dig och ser till att du mår bra. Du kommer att få ett boende där du ska kunna känna dig trygg. De flesta ensamkommande barn bor i ett hem tillsammans med andra ensamkommande barn. En del barn får bo i en familj men det är alltid de sociala myndigheterna som beslutar om var du ska bo. Du kommer också att få möjlighet att gå i skolan och få sjukvård när du behöver. Du kan hitta mer information om dina rättigheter i Barnkonventionen.⁴

⁴ Barnombudsmannen. *Barnkonventionen - En lättläst skrift om barnets rättigheter*

Dublinärende

För vissa barn kan det underlätta förståelsen om de får en visuell bild och därför kan en karta över Europa eller en jordglob vara ett extra hjälpmedel när Dublinförordningen ska behandlas.

Mer information om Dublinförordningen kan hittas i Migrationsverkets broschyr *Barn som ansöker om internationellt skydd*.⁵ Kontakta gärna Migrationsverket om det finns några ytterligare funderingar.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Dublinförordningen
- » Utredning och eftersökning av familj
- » Varför det inte går att söka asyl på nytt efter ett beslut

⁵ Migrationsverket. *Barn som ansöker om internationellt skydd*.

Dublinförordningen

Dublinförordningen och Dublinländer

Bara *ett* land kan utreda om du behöver skydd. Det bestäms i en förordning som kallas för Dublinförordningen. Om du har sökt asyl i mer än ett Dublinland, bestämmer lagen att länderna tillsammans måste avgöra vem som ska göra utredningen (Dublinprocess). Ett Dublinland är något av de 28 EU-länderna och fyra länder till (Norge, Island, Schweiz och Lichtenstein). Om du har sökt asyl i ett annat Dublinland innan du kom till Sverige, kan det vara så att det andra landet måste utreda din begäran om skydd.

Ett offentligt biträde tilldelas ensamkommande barn som tidigare sökt asyl i ett annat Dublinland. Om du befinner dig i en Dublinprocess så kommer du att kallas till Migrationsverket tillsammans med god man och offentligt biträde. Du kommer att få frågor om varför du sökt dig till Sverige och om det finns särskilda omständigheter som du vill uppges.

Utredning och eftersökning av familj

För att kunna avgöra om din asylansökan ska behandlas i Sverige, undersöker Migrationsverket om du har sökt asyl eller har lämnat fingeravtryck i ett annat Dublinland. Fingeravtrycken, som du lämnade på ditt första möte på Migrationsverket, kommer att jämföras med andra fingeravtryck i en databas. Om du har lämnat fingeravtryck och har sökt asyl i ett annat Dublinland kan du behöva åka tillbaka dit.

Om Migrationsverket har tillräckligt mycket information om dig och din familj, kommer de att leta efter din familj i Dublinländerna. Om Migrationsverket lyckas hitta dem kommer de att försöka återförening i det land där din familj finns. Då kommer landet som ni återförenas i att utreda din önskan om att få skydd. Om du är ensam eller inte har någon annan familj i ett annat Dublinland är det mycket troligt att din ansökan kommer att prövas här i Sverige.

Ingen möjlighet till ny asylansökan efter beslut

Om du redan har sökt asyl i ett annat Dublinland och har fått ett beslut, kan du inte söka asyl i Sverige – oavsett vilket beslut du har fått. Du kommer då att få resa tillbaka till det landet som har fattat beslutet.

Asylutredning

Innan asylutredningen påbörjas bör ni ha pratat om detta avsnitt för att förbereda barnet på vad som ska hända. Det kan vara bra att träffas efter mötet med Migrationsverket och prata om vad som hände under asylutredningen. Om en kompletterande utredning med åldersbedömning eller språktest blir aktuell kan det vara bra att gå igenom de momenten av utredningen igen.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Asyl
- » Hur en asylutredning går till

Asylutredning

Att söka asyl

Att söka asyl betyder att söka skydd. Du har sökt asyl i Sverige, alltså har du sökt skydd här. Asylutredningen handlar om att undersöka om du behöver skydd i Sverige enligt en svensk lag som kallas för Utlänningslagen. Utlänningslagen bestämmer vem som kan söka skydd i Sverige och vad som händer om en person inte får stanna i Sverige. Det är Migrationsverket som har ansvar för att göra asylutredningen.

Asylutredningen

Under asylutredningen kommer du att få berätta vad det är som gör att du har lämnat ditt hemland och sökt skydd i Sverige. Det du berättar för Migrationsverket hjälper till att bestämma om du ska få stanna i Sverige eller inte. På utredningssamtalet kommer du få frågor om:

- » Din familj/de personer som du bodde med
- » Hur ditt liv såg ut innan du kom till Sverige
- » Varför du reste till Sverige
- » Vad du tror kommer att hända om du måste åka tillbaka till ditt hemland

De saker som du berättar kommer att skrivas ner i ett dokument, ett protokoll, som du, din god man och ditt offentliga biträde kommer att få läsa igenom tillsammans för att se om Migrationsverket har förstått din berättelse rätt.

Många av frågorna som du får under asylutredningen kan vara svåra eller jobbiga att prata om. Du kan alltid berätta om det är någon fråga eller upplevelse som är jobbig att prata om. Om du har svårt att förstå frågorna eller om det är något annat som inte känns bra, är det viktigt att du säger till på en gång. Det är också viktigt att du svarar på handläggarens frågor så utförligt som du kan.

Asylutredning – identitet

Att fastställa identitet är en viktig del av asylutredningen, men också en del som kan sätta extra press på barnet. Genom att skapa förståelse för Migrationsverkets intentioner skapas en större förståelse för utredningen och det blir lättare för barnet att hantera pressen.

Det är också av vikt att prata om ålder och klargöra att barnet inte förlorar rätten till en asylutredning om åldern skulle bli ändrad. Det kan finnas många fördelar för barnet att vara registrerad med rätt ålder.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Asylutredningen hos Migrationsverket med fokus på fastställande av identitet
- » Varför en extra asylutredning kan bli aktuell och hur en sådan går till

Asylutredning – identitet

Fastställa identitet

Första steget i asylprocessen är att ta reda på vem du är, att fastställa din identitet. På ditt första möte på Migrationsverket fick du berätta vad du heter, hur gammal du är och var du kommer ifrån. Om du inte har några dokument som visar vem du är, en identitetshandling, måste Migrationsverket utreda om du är den du säger att du är. En identitetshandling kan vara ett pass eller identitetskort. Asylutredningen äger rum på Migrationsverket och kan ta mellan 2 och 3 timmar.

Identitet handlar om vem du är, vad du heter, när du är född, var du kommer ifrån, vilket land du är medborgare i och vilka som är dina föräldrar. Du kommer att få frågor om vem du är för att Migrationsverket ska kunna avgöra vem som söker skydd i Sverige. Migrationsverket kan fatta snabbare beslut om du kan visa vem du är. Om du inte har någon identitetshandling kommer Migrationsverket att försöka bedöma hur gammal du är utifrån ditt beteende, hur du pratar och hur du ser ut.

Kompletterande asylutredning

Om du inte har en identitetshandling kan det vara svårt att bekräfta vem du är och då kan Migrationsverket behöva träffa dig fler gånger. Om det inte går att visa vem du är eller hur gammal du är, kan Migrationsverket behöva göra en undersökning som kallas medicinsk åldersbedömning. Du kan då få träffa en läkare som röntgar och tittar på dina tänder och ditt skelett för att försöka avgöra hur gammal du är.

Om Migrationsverket bedömer att du är äldre eller yngre än du har sagt, kommer din ålder att ändras i din asylansökan. Migrationsverket kan ändra sin bedömning om du lämnar in identitetshandlingar eller på annat sätt kan visa hur gammal du är. Om Migrationsverket bedömer att du är 18 år eller äldre kommer du att behandlas som en vuxen asylsökande. Du har fortfarande möjlighet att få asyl även om du söker som vuxen.

När det gäller att bedöma varifrån du kommer och vilken nationalitet du har, kan Migrationsverket göra ett språktest. Under ett språktest får en person från ditt hemland lyssna på dig när du talar för att försöka höra om du kommer ifrån den plats som du säger att du kommer ifrån. De lyssnar på ditt språk och din dialekt. De kan också ställa frågor om din hemstad eller platsen du bott på i ditt hemland, för att se om du känner till omgivningen och försöka avgöra om du verkligen har bott där du säger att du har bott.

Beslut

Fram till detta avsnitt bör ni ha hunnit innan barnet får ett beslut på asylansökan. Om barnet själv uttrycker intresse för att veta mer om vad som händer efter ett asylbeslut går det naturligtvis bra att fortsätta.

Då informationen om asylutredningen bör ges till barnet i ett tidigt skede, kan det vara bra att repetera detta avsnitt innan det är dags att åka till Migrationsverket. Frågorna på korten är därför uppdelade i "Under asylutredningen" och "Innan beslut meddelas" för att kunna relatera till barnets aktuella situation och tankar. Frågorna som tillhör "Innan beslut meddelas" är tänkta att användas när delgivning närmar sig.

Knyt an till barnets upplevelser under asylprocessen och förbered barnet på att ett beslut snart ska delges. Det är viktigt att betona att båda alternativen, uppehållstillstånd och avslag, är möjliga. Berätta vad som händer om barnet skulle få besked om uppehållstillstånd och vad som händer vid ett avslag. För att motverka att barnet avviker, är det viktigt att berätta att vardagen fortsätter som tidigare med boende och skola. Det är även viktigt att understryka att polisen inte kommer och hämtar ett barn utan att ha informerat om det i förväg.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Asylbeslut
- » Upphållstillstånd/avslag
- » Vikten av att ha någon att prata med

Beslut

Beslut på asylansökan

När Migrationsverket ska bestämma om du ska få stanna i Sverige, jämför de Sveriges lag med all den information de fått från dig och vad de vet om ditt hemland. De gör en bedömning om den information du har gett är skäl nog för att ge dig asyl (skydd) i Sverige.

Du har sökt asyl och du har varit på asylutredning på Migrationsverket där du fick berätta om dig själv och varför du vill stanna i Sverige. När din utredning är klar kallas du till ett möte på Migrationsverket där du får veta vilket beslut som har tagits i ditt ärende. Du kommer också att få information om varför du kan eller inte kan få asyl. Om du inte förstår beslutet är det viktigt att du säger det till din god man så att du får hjälp att förstå.

Beviljat uppehållstillstånd

Om du får beviljat ett uppehållstillstånd betyder det att du får stanna i Sverige. Det är viktigt att du känner till vad det uppehållstillstånd just du beviljats innebär. Ditt asylärende kommer att avslutas och du kommer att skrivas ut från Migrationsverket. När du har fått uppehållstillstånd är det kommunen där du bor som är ansvarig för dig och för att du ska ha det bra. Du kommer också att kunna ansöka om att få ett personnummer med ditt födelsedatum och fyra kontrollsiffror.

Avslag på ansökan om uppehållstillstånd

Alla som kommer till Sverige får inte stanna. I vissa fall ger lagen bedömningen att de skäl som en asylsökande har berättat om inte är tillräckligt starka för att få uppehållstillstånd. Om du skulle få ett avslagsbeslut kan du välja att acceptera beslutet och du kommer då att få hjälp att planera resan tillbaka till ditt hemland. Om du inte är nöjd med beslutet kan du överklaga, vilket betyder att du, tillsammans med din god man och ditt offentliga biträde, ber Migrationsverket titta på det igen för att se om det blivit bedömt på rätt sätt. Om Migrationsverket fortfarande tycker att det är rätt beslut skickas det vidare till en domstol. Domstolen får titta på beslutet och bestämma om Migrationsverket har fattat rätt beslut. Ett avslag betyder alltså att du får bo kvar där du bor och att du kan fortsätta gå i skolan medan du väntar på ett slutligt besked.

Prata med någon du litar på

Det är många barn som inte mår så bra efter att de har fått beslut på sin asylansökan. En del barn blir väldigt ledsna, andra blir jätteargra och vissa barn vill inte visa hur de mår. Oavsett vilket beslut du får, hur du mår, vilka tankar du har, eller om du har några frågor, kan du alltid prata med vuxna omkring dig som du har förtroende för.

Efter ett avslag kan det hända att en del barn blir rädda då de inte vet vad som ska hända nu eller i framtiden. Efter ett avslagsbesked är det ingen som kommer att hämta dig utan att din god man berättar det i förväg. Det finns barn som gömmer sig eftersom de är rädda för att återvända till hemlandet. Ibland kan det också finnas vuxna i hemlandet som förväntar sig att barnen ska vara kvar i Sverige och därför föreslår att barnen ska rymma. Det kan vara svårt att leva som gömd och man kan hamna i många svåra situationer.

Ibland när man får ett jobbigt besked kan det vara lätt att fatta beslut som man inte har tänkt igenom ordentligt. Om du känner dig orolig över ditt avslagsbeslut kan det vara skönt att prata med någon vuxen som du litar på. De kan hjälpa dig att se på situationen på olika sätt.

Uppehållstillstånd

Efter beslut om uppehållstillstånd kan en sista träff hållas där ni pratar om framtiden och kanske berör möjligheterna till familjeåterförening. Många barn upplever en kris efter att ett beslut meddelats – oavsett vilket beslut de fått. Tydliggör att det är normalt att ha blandade känslor för beslutet och uppmuntra barnet att vända sig med funderingar till de vuxna som barnet litar på. Efter ett beslut om uppehållstillstånd kan det ibland komma frågor om familjeåterförening och det kan vara bra att undersöka vilket stöd barnen kan få i er kommun.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Vad det innebär att få uppehållstillstånd och om olika typer av uppehållstillstånd
- » Särskilt förordnad vårdnadshavare
- » Mående och framtid

Uppehållstillstånd

Uppehållstillstånd och permanent uppehållstillstånd

Om Migrationsverket beslutar att dina skäl för att få skydd i Sverige är tillräckliga kommer du att få uppehållstillstånd. Det innebär att du får stanna i Sverige. Det finns olika typer av uppehållstillstånd. Om du får beviljat ett permanent uppehållstillstånd innebär det att du får stanna i Sverige så länge du vill. Får du ett tidsbegränsat tillstånd får du stanna den tid som tillståndet gäller. Din asylprocess avslutas och du behöver inte längre ha kontakt med ditt offentliga biträde eller Migrationsverket. När du får uppehållstillstånd kommer din kommun att ha ansvar för dig och för att du ska ha det bra.

När du har fått permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska du och din god man besöka Skatteverket för att ansöka om ett personnummer med fyra kontrollsiffror. En månad efter att du har fått uppehållstillstånd kommer du att bli utskriven från Migrationsverket. Då får du inte längre dagersättning och ditt bankkort kommer sluta att fungera. Om du har pengar kvar på bankkortet är det viktigt att du tar ut dem innan du blir utskriven från Migrationsverket.

Ditt liv kommer att vara nästan likadant som innan du fick beslutet. Du kommer att gå kvar i skolan men du kommer också att få hjälp att förbereda dig för ett vuxenliv i Sverige. Du kommer att få hjälp av de vuxna som finns runt dig att träna på att klara dig själv (ekonomi, hushåll, myndighetskontakter, relationer, etc.).

Det finns barn som vill att deras föräldrar eller syskon ska få komma till Sverige. Det är viktigt att veta att det kanske inte är möjligt och att föräldrar eller andra släktingar också känner till det.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

När du får uppehållstillstånd kommer du att få en särskilt förordnad vårdnadshavare istället för en god man. God man kan ibland bli den särskilt förordnade vårdnadshavaren, men det kan också bli någon annan. En särskilt förordnad vårdnadshavare ska se till att du mår bra och att du är trygg. Han eller hon ska också hjälpa dig med din ekonomi och din kontakt med myndigheter, skola och boende. När du fyller 18 år blir du myndig och får själv bestämma i alla frågor och kommer då därför inte längre att ha någon vårdnadshavare.

Prata med någon du litar på

Det är vanligt att barn som kommer till Sverige inte berättar hela sin historia när de söker asyl. En del barn säger att de kommer från en annan plats än de verkligen gör. Andra kan ha en familj i hemlandet även om de tidigare sagt att de inte har någon, eller att de inte har någon kontakt med dem. En hemlighet kan vara svår att bära på och kan göra att man mår dåligt. Att då få prata med någon som man litar på, kan göra att man mår bättre.

Många barn upplever att beslutet om uppehållstillstånd väcker många och starka känslor. Man kan både bli glad för att man får stanna i Sverige och samtidigt känna sig ledsen för att man inte kommer att bo i sitt hemland. Kanske är det personer, platser eller saker som man kan komma att sakna. Då kan det också vara skönt att hitta en person som lyssnar, som vet vad som hänt och vad man funderar på.

Överklagan

Om barnet får beslut om avslag är det viktigt att vara tydlig med hur den fortsatta processen ser ut och klargöra att livet fortsätter som vanligt under en överklagande process.

Påminn barnet om att det finns många vuxna att vända sig till för att prata med och få stöd av. Om det finns anhöriga att kontakta är det viktigt att försöka kommunicera med dem.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Avslagsbeslutet och beslutsgrunderna
- » Överklagan
- » Migrationsdomstolen
- » Mående och framtid

Överklagan

Överklagan av beslut

Om du har fått avslag på din asylansökan har du möjlighet att överklaga. Det kan du göra om du inte är nöjd med beslutet eller om du har någon mer eller ny information som inte har kommit fram tidigare.

Tillsammans med din god man och ditt offentliga biträde kan ni överklaga beslutet till Migrationsverket. Det är viktigt att du själv tar beslut om du vill överklaga eller inte. Om du inte vill överklaga kallas det att du nöjdförklarar dig. Att överklaga betyder att ni skriver till Migrationsverket och berättar att ni inte tycker att det var rätt beslut och varför ni tycker att de ska ändra det. Migrationsverket undersöker om beslutet som har tagits är rätt och ändrar beslutet om det blivit fel eller skickar vidare din överklagan till en domstol (migrationsdomstolen).

Migrationsdomstolen

Migrationsdomstolen tittar på den information som du har lämnat om dig själv och bestämmer om de behöver mer information för att kunna fatta ett beslut. Du kan begära att få möjlighet att berätta för Migrationsdomstolen vad du har varit med om och varför du inte kan återvända till ditt hemland (muntlig domstolsförhandling), men ofta skickar man in informationen skriftligt. Även fast du har fått avslag kommer din vardag att fortsätta som innan. Du har fortfarande rätt att få vård om du blir sjuk, bo kvar där du bor och gå kvar i skolan. Om du har fritidsaktiviteter kommer du också att kunna fortsätta med dem.

Att prata om avslaget

Om du vill ha hjälp att prata med dina kompisar, familj eller andra som finns kvar i hemlandet om att du har fått avslag på din ansökan om uppehållstillstånd, kan de vuxna som finns runt dig hjälpa dig med det.

Prata med någon du litar på

Det är många barn som inte mår så bra efter att de har fått avslag på sin asylansökan. En del barn blir väldigt ledsna, andra blir arga och vissa barn vill inte visa hur de mår. Oavsett hur du mår, vilka tankar du har, eller om du har några frågor, kan du alltid prata med vuxna omkring dig som du har förtroende för.

Efter ett avslag kan det hända att en del barn blir rädda för att de inte vet vad som ska hända nu eller i framtiden. Det finns barn som gömmer sig eftersom de är rädda för att återvända till hemlandet. Ibland kan det också finnas vuxna i hemlandet som förväntar sig att barnen ska vara kvar i Sverige och därför föreslår att barnen ska rymma. Efter ett avslagsbesked är det ingen som kommer att hämta dig utan att din god man berättat det i förväg. Det kan vara svårt att leva som gömd och man kan hamna i många svåra situationer.

Ibland när man får ett jobbigt besked kan det vara lätt att fatta beslut som man inte har tänkt igenom ordentligt. Om du känner dig orolig över ditt avslagsbeslut kan det vara skönt att prata med någon vuxen som du litar på. De kan hjälpa dig att se på situationen på olika sätt.

Dom

När barnet är i en överklagandeprocess är det viktigt att boka in träffar efterhand som det händer saker i processen; efter domen från Migrationsdomstolen och efter beslut om prövningstillstånd från Migrationsöverdomstolen.

Vid en dom får det offentliga biträdet och god man domen per post. Det kommer alltså inte att vara en delgivning på Migrationsverket som vid delgivningen av beslutet på asylansökan. Det är god mans ansvar att meddela domen. När migrationsdomstolens dom vinner laga kraft upphör det offentliga bitrådets uppdrag.

Här berättar du/ni för barnet om :

- » Migrationsdomstolen
- » Betydelsen av bifall/avslag
- » Migrationsöverdomstolen och prövningstillstånd

Dom

Beslut från Migrationsdomstolen

När du gör en överklagan tittar migrationsdomstolen på den information som finns om dig och din situation och jämför det med svensk lag. Det tar ofta ganska lång tid.

Bifall

Om Migrationsdomstolen bedömer att dina asylskäl är tillräckliga får du bifall. Det betyder att Migrationsdomstolen tycker att du ska få stanna i Sverige. Om inte Migrationsverket har överklagat migrationsdomstolens beslut inom tre veckor gäller beslutet och du får uppehållstillstånd. Du och din god man kallas då till ett samtal med personal på Migrationsverkets mottagningsenhet.

Avslag

Om Migrationsdomstolen gör samma bedömning som Migrationsverket innebär det att du inte får stanna i Sverige och du måste återvända till ditt hemland. Du, din god man och ditt offentliga biträde kan söka prövningstillstånd och försöka överklaga migrationsdomstolens beslut till Migrationsöverdomstolen, men det är inte alla domar som får prövas. Migrationsöverdomstolen tar bara upp domar om det finns mycket starka skäl eller om det är en viktig laglig fråga som måste prövas. Om Migrationsöverdomstolen inte tycker att du har tillräckligt starka skäl för att få din ansökan prövad gäller migrationsdomstolens dom.

Slutligt beslut från Migrationsöverdomstolen

Om Migrationsöverdomstolen tycker att du har mycket starka skäl kan de pröva din dom. Det beslut som Migrationsöverdomstolen fattar är det sista som kan beslutas i ditt ärende. Oavsett vilket besked du får kommer du att kallas till Migrationsverket för att prata om beslutet och om framtiden.

Planering för framtiden – återvändande

Återvändandeprocessen upplevs många gånger som en omständlig process som tar lång tid. Barnen såväl som de vuxna omkring dem upplever en stor osäkerhet och det är ofta svårt att lämna klara besked. Berätta för barnet om hur Migrationsverkets arbete med att förbereda ett återvändande generellt ser ut. För att minska osäkerheten är det viktigt att klargöra för barnet att han eller hon kommer att meddelas så fort det finns ny information och förtydliga vem som kommer att lämna informationen. Förtydliga även:

- Vilken information som finns om återvändandet just nu.
- Vad det inte finns information kring än.
- Vilka av barnets frågor som de vuxna kan hjälpa till att svara på.
- Hur barnet kan och inte kan påverka processen.

Syftet med samtal om återvändande är att i möjligaste mån tydliggöra återvändandeprocessen och att få barnet att reflektera över en framtid i hemlandet. Om barnet ser det som ett personligt misslyckande att få ett avslag måste det tydliggöras att det inte är det och att det finns vuxna som kan vara ett stöd och som kan lyssna på de funderingar som barnet har. Försök hjälpa barnet att komma vidare och inte fastna i negativa tankar. Men det är viktigt att tänka på att det även finns barn som vill åka tillbaka till hemlandet. Nu är det särskilt viktigt att tala med barnet om alternativa målbilder och om det framtida livet i hemlandet utifrån barnets resurser. Läs gärna ”Samtal och dialog med barn i återvändandeprocess” för mer uppslag.

Bestäm gärna nya kontinuerliga träffar för att följa upp vad som händer i återvändandeprocessen. Försök att stödja barnet genom att samtala om vilka kunskaper och erfarenheter från Sverige som kan komma till nytta i hemlandet. Tillsammans kan ni söka information om hemlandet för att få en uppdaterad lägesbild, vilket kan utgöra utgångspunkt för samtal om framtiden. Landguiden⁶, LIFOS⁷, Nationalencyklopedin⁸ och Regeringskansliet⁹ är exempel på webbsidor där ni kan hitta landspecifik information.

Här berättar du/ni för barnet om:

- » Planering för framtiden
- » Återvändandesamtal
- » Kontakt med familj och anhöriga
- » Myndig ålder
- » Återvändandet till hemlandet

⁶ Landguiden. *Länder i fickformat*.

⁷ LIFOS. *Migrationsverkets rätts- och landinformationssystem*.

⁸ Nationalencyklopedin.

⁹ Regeringskansliet. Söker er vidare till respektive land där fler länkar med information kan hittas.

Planering för framtiden – Återvändande

Planera för framtiden och återvändande

Det blir aktuellt att återvända till ditt hemland om du tar tillbaka din ansökan, får ett avslag och väljer att inte överklaga eller får ett slutgiltigt avslag som inte går att överklaga. Migrationsverket och din god man kommer att hjälpa dig att planera din närmsta framtid i Sverige. De kommer också att hjälpa dig med återresan till ditt hemland och planera för ditt liv där. Att återvända kan ibland gå fort och ibland kan det ta lång tid.

Migrationsverket kommer att leta efter någon som kan ta emot dig och som du kan bo hos i ditt hemland. Det kan vara dina föräldrar, släktingar eller kanske ett barnhem. Migrationsverket kan tillsammans med god man hjälpa dig att ordna resehandlingar om du inte har några. Under tiden som planeringen pågår kommer du att fortsätta att bo där du bor, gå kvar i skolan och fortsätta med dina fritidsaktiviteter.

Det är viktigt att använda tiden medan du väntar. Se till exempel till att du har alla dokument och intyg du fått under din tid i Sverige. Det kan exempelvis vara skolbetyg, kursintyg, arbetsintyg från ett sommarjobb eller vaccinationsintyg. Att kunna visa upp vad du gjort under din tid i Sverige kan ha stor betydelse för ditt fortsatta liv i hemlandet.

Återvändandesamtal

Efter du har fått ditt beslut kommer du att gå på regelbundna återvändandesamtal på Migrationsverket. Tillsammans kommer ni att planera återvändandet till ditt hemland. Det är viktigt att du ställer alla frågor som du vill och behöver ha svar på.

Om du har en familj som väntar på dig vill Migrationsverket komma i kontakt med dina anhöriga så att de får information om hur du har det i Sverige och varför du inte kan stanna kvar. Din familj kan då tillsammans med Migrationsverket vara med och planera för din framtid och försöka hitta så bra lösningar för dig som möjligt. Migrationsverket kan ha möjlighet att leta efter din familj om du inte har kontakt med dem.

I vissa fall är det möjligt att få något som heter ”återetableringsstöd” och ”reintegreringsstöd” av Migrationsverket för dig som återvänder till ditt hemland. Stödet kan exempelvis vara finansiellt, ett stöd i att skaffa nödvändiga handlingar och socialt stöd för att komma in i samhället i hemlandet. Handläggaren på Migrationsverket kan svara på om ditt land omfattas av aktuella stöd.

Migrationsverket arbetar bara med självmant återvändande och lämnar endast över till polisen om du avviker. Det är viktigt att veta att du inte har rätt till finansiellt stöd om du avviker.

Att prata om avslaget

Om du vill ha hjälp att berätta om avslagsbeslutet för dina kompisar i skolan, eller andra viktiga personer, kan de vuxna som finns omkring dig hjälpa dig med det. Om du har en familj i hemlandet kan de vuxna också hjälpa dig med att berätta om avslagsbeslutet för dem. Det kan kännas lättare att en vuxen berättar för familjen om din situation och att det är svensk lag som säger att du inte har tillräckliga skäl för att få stanna.

Myndig

Om du fyller 18 år medan du är kvar i Sverige, blir du myndig och räknas som vuxen. Migrationsverket behöver då inte längre hitta någon som du kan bo hos, men du måste fortfarande ha resehandlingar för att kunna återvända. Polisen kommer inte att hämta dig när du fyller 18 år. De kommer inte heller och hämtar dig så länge du och din god man samarbetar med Migrationsverket och kommer på alla möten.

Återvändande till hemlandet

När det finns resehandling, och någon som tar emot dig i ditt hemland, kan Migrationsverket börja planera för hemresan. Migrationsverket kommer att kalla dig till ett resesamtal där du får information om viktiga frågor inför din resa.

Du kommer att ha stöd och sällskap av personal från Migrationsverket hela vägen tillbaka till hemlandet. De ska se till att resan går bra och att du blir väl mottagen när du kommer fram. Eskorterna som åker med dig har utsetts av Migrationsverkets rese-samordning. Personalen från Migrationsverket har särskild utbildning för dessa resor och kommer kunna hjälpa till vid till exempel gränsövergångar på hemvägen.

Väl framme kommer personalen att se till att du antingen möts av din familj, andra ansvariga vuxna eller se till så att ansvariga på flygplatsen gör det. Det är viktigt att det finns möjlighet för er att kunna ringa dem som ska möta dig, så att de kan meddelas om det till exempel skulle bli några förseningar på vägen hem.

Referenser

Barnombudsmannen (u.å.). *Barnkonventionen - En lättläst skrift om barnets rättigheter*. Hämtad 1 oktober 2018, från: http://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/barnkonv_lattlastweb-2014.pdf

Emilsson Hedman, J., Gahlin, M., Källström, K. och Näsström, S. (2014). *Mellan avslag och utvisning: rapport om situationen för ensamkommande barn med avslag*. Hämtad 1 oktober 2018, från: <http://www.stromsund.se/download/18.5bc12f071489d6ac9d4951a5/1412944419100/MellanAvslagochUtvisning.pdf>

Lindkvist, A. Böhm, B. och Gustafsson, L.H. (1987). *Barn i krig: Röster och fakta*. Stockholm: Verbum Gothia.

Migrationsverket (u.å.). *Barn som ansöker om internationellt skydd: Information för ensamkommande barn som ansöker om internationellt skydd enligt artikel 4 i förordning (EU) nr 604/2013*. (Broschyr) Hämtad 1 oktober 2018, från: http://www.migrationsverket.se/download/18.39a9cd9514a3460772144d/1421422751466/Dublin-barn_sv.pdf

Migrationsverket (u.å.). *Så fungerar det att söka asyl: Till dig som söker asyl utan förälder, föräldrar eller annan vårdnadshavare*. (Broschyr) Hämtad 1 oktober 2018, från: https://www.migrationsverket.se/download/18.5bc6881815e14db675026cf/1511281928370/Barnbroschyr_utran_foralder.pdf

Landguiden – länder i fickformat
<http://www.landguiden.se/>

LIFOS–Migrationsverkets rätts- och landinformationssystem.
<http://lifos.migrationsverket.se/>

Nationalencyklopedin.
<http://www.ne.se>

Regeringskansliet.
<http://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/sveriges-diplomatiska-forbindelser/>

© Strömsunds kommun, 2018

atervandande@stromsund.se
www.begripligt.nu
www.stromsund.se

**Strömsunds
Kommun**
Straejmien tjele

**Länsstyrelsen
Jämtlands län**

